

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Sveta o določitvi zahtev za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v vodi, namenjeni za prehrano ljudi

(COM(2011) 385 konč. – 2011/0170 (NLE))

(2012/C 24/27)

Poročevalec: **Josef ZBOŘIL**

Evropska komisija je 27. junija 2011 sklenila, da v skladu s členoma 31 in 32 Pogodbe Euratom Ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Sveta o določitvi zahtev za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v vodi, namenjeni za prehrano ljudi

COM(2011) 385 konč. – 2011/0170 (NLE).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 6. oktobra 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 475. plenarnem zasedanju 26. in 27. oktobra 2011 (seja z dne 27. oktobra) s 105 glasovi za, 2 glasovoma proti in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Sklepi

1.1.1 EESO pozdravlja ta predlog, ki določa temeljne varnostne standarde za zaščito zdravja ljudi pred nevarnostjo ionizirajočega sevanja zaradi radioaktivnih snovi v pitni vodi.

1.1.2 EESO se strinja, da se kot pravna podlaga za pripravo tega predloga uporabi poglavje 3 Pogodbe Euratom, da bi zagotovili skladnost pristopa z zahtevami po okoljskem spremljanju iz te pogodbe in temeljnih varnostnih standardov za zaščito pred sevanjem.

1.1.3 Predlog določa standarde kakovosti in zahteve po spremljanju pod normalnimi pogoji. Radiološki izredni dogodki in s tem povezana onesnaženost pitne vode iz umetno povzročenih virov onesnaženja so obravnavani v posebni uredbi o izrednih razmerah⁽¹⁾.

1.1.4 EESO meni, da se Priporočilo Komisije 2001/928/Euratom⁽²⁾ z dne 20. decembra 2001 o varstvu prebivalcev pred izpostavljenostjo radonu v pitni vodi nanaša na radiološke lastnosti zaloga pitne vode, kar zadeva radon in njegove dolgožive razpadne produkte.

1.2 Priporočila

1.2.1 EESO se strinja, da so radon in njegovi razpadni produkti vključeni v področje uporabe predlagane direktive kljub Priporočilu 2001/928/Euratom.

1.2.2 Po drugi strani pa EESO priporoča, da bi bilo treba dolgožive radionuklide polonija (Po-210) in svinca (Pb-210) vključiti v izračun skupne indikativne doze (*Total Indicative Dose*, TID).

1.2.3 EESO ugotavlja, da je kemična toksičnost urana v predlogu direktive upoštevana v točki 3 Priloge III, „Značilnosti izvedbe in metode analize“. Poleg tega predlaga, da se v Direktivo Sveta 98/83/ES o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi, vključi določba o toksikoloških analizah podtalnice, ki se zbira za pitno vodo na izpostavljenih območjih z visoko pojavnostjo urana.

1.2.4 EESO ugotavlja, da so vrednosti parametrov za tritij, navedene v Prilogi I predloga direktive, stokrat nižje od tistih, ki jih je Svetovna zdravstvena organizacija določila v Smernicah za kakovost pitne vode (Ženeva, 3. izdaja, 2008). Odločno preizka vrednost parametrov za tritij trenutno sicer ne povzroča neupravičenih omejitev in je lahko uporaben kazalnik za druge težave, vendar pa jo je treba znova preučiti z vidika prihodnjih tehnologij.

1.2.5 EESO pozdravlja temeljito delo, ki so ga opravili vsi, ki so sodelovali pri pripravi tega predloga, in priporoča, naj se dokument čim prej sprejme.

2. Ozadje

2.1 Voda je eno od najbolj celovito urejenih področij v okoljski zakonodaji Skupnosti. Na območjih s potencialnimi viri umetnega radioaktivnega onesnaženja iz obratov, ki uporabljajo, proizvajajo ali odstranjujejo radioaktivne snovi, je zelo majhen odstotek sistemov pitne vode.

⁽¹⁾ Uredba Sveta (Euratom) št. 3954/87.

⁽²⁾ Priporočilo Komisije z dne 20. decembra 2001 o varstvu prebivalcev pred izpostavljenostjo radonu v pitni vodi (2001/928/Euratom).

2.2 Pri vodnih sistemih, ki so izpostavljeni tovrstnemu onesnaženju, je treba natančno spremljati morebitno radioaktivno onesnaženje, da se zagotovi varnost pitne vode. Vendar je v Evropi veliko območij, ki zaradi naravno prisotnih radioaktivnih snovi vzbujajo zaskrbljenost.

2.3 Pred več kot petimi leti so bile na ravni EU sprejete tehnične zahteve za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v pitni vodi, in sicer po posvetovanju s skupino izvedencev, določeno v členu 31 Pogodbe Euratom, odborom, ustanovljenim v skladu z direktivo o pitni vodi, in odborom predstavnikov držav članic, ustanovljenim v skladu s členoma 35 in 36 Pogodbe Euratom. Zahteve za spremljanje tritija in skupne indikativne doze v skladu z Direktivo Sveta 98/83/ES o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi, se zaenkrat še ne izvajajo, saj je treba najprej sprejeti spremembe prilog II (Spremljanje) in III (Tehnične zahteve za analizo parametrov).

2.4 Vključitev zahtev za spremljanje ravni radioaktivnosti v posebno zakonodajo v skladu s Pogodbo Euratom je upravičena, saj bodo tako ohranjene enotnost, skladnost in celovitost zakonodaje o zaščiti pred sevanjem na ravni EU.

2.5 Komisija je zato v skladu s členom 31 Pogodbe Euratom predstavila predlog o določitvi zahtev za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v vodi, namenjeni za prehrano ljudi.

2.6 Ko bo direktiva, predlagana v skladu s Pogodbo Euratom, sprejeta, bodo njene določbe nadomestile določbe Direktive 98/83/ES v zvezi z radioaktivnimi snovmi v pitni vodi.

2.7 Glavna načela predloga direktive so:

2.7.1 pravna podlaga: določbe te direktive so povezane s temeljnimi standardi/se navezujejo na temeljne standarde za varstvo zdravja prebivalstva. Zato je izbrana pravna podlaga Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo, zlasti člena 31 in 32 te pogodbe;

2.7.2 načelo subsidiarnosti: glede na to, da je za to področje v skladu s poglavjem III naslova II Pogodbe Euratom izključno pristojna Skupnost, za ta predlog ne velja načelo subsidiarnosti;

2.7.3 načelo sorazmernosti: predlog je v skladu z načelom sorazmernosti, saj določa minimalne usklajene standarde za spremljanje tritija in skupne indikativne doze ter prilagaja zahteve iz Direktive 98/83/ES v zvezi z radioaktivnostjo najnovejšemu znanstvenemu in tehničnemu napredku.

2.7.4 Izbira instrumentov:

— Skupnost je odgovorna za določitev enotnih predpisov na področju zaščite pred sevanjem, države članice pa morajo poskrbeti za prenos takšnih predpisov v nacionalno zakonodajo in njihovo izvajanje;

— direktiva je zato najprimernejša za oblikovanje skupnega pristopa k določitvi usklajenih zahtev glede parametrov radioaktivnosti in za spremljanje kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi.

3. Ugotovitve

3.1 EESO pozdravlja ta ciljno naravnani in usklajeni predlog, ki jasno in izrecno določa temeljne varnostne standarde za zaščito zdravja ljudi pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja zaradi radioaktivnih snovi v pitni vodi. Predlog ponuja zagotovila glede radioaktivnih lastnosti vode v vodovodnem omrežju.

3.2 EESO se strinja, da se kot pravna podlaga za pripravo tega predloga uporabi poglavje 3 Pogodbe Euratom, da bi zagotovili skladnost pristopa z zahtevami po okoljskem spremljanju iz te pogodbe in temeljnih varnostnih standardov za zaščito pred sevanjem.

3.3 Predlog je rezultat obsežnega posvetovanja s strokovnjaki s področja zaščite pred sevanjem. Določa standarde kakovosti in zahteve po spremljanju pod normalnimi pogoji. Radiološki izredni dogodki in s tem povezana onesnaženost pitne vode („tekočih živil“) iz umetno povzročenih virov onesnaženja so obravnavani v posebnih predpisih in postopkih za izredne razmere ⁽³⁾.

3.4 EESO meni, da se Priporočilo Komisije 2001/928/Euratom z dne 20. decembra 2001 o varstvu prebivalcev pred izpostavljenostjo radonu v pitni vodi nanaša na radiološke lastnosti zaloga pitne vode, kar zadeva radon in njegove dolgožive razpadne produkte.

3.5 EESO ugotavlja, da je izpostavljenost radonu, kar zadeva pitno vodo, povezana predvsem z vdihavanjem radona, ki je prišel v prostor od zunaj, in v veliko manjši meri s pitjem vode.

3.6 Po drugi strani pa EESO meni, da bi bilo treba dolgožive radionuklide polonija (Po-210) in svinca (Pb-210) vključiti v izračun skupne indikativne doze (TID).

⁽³⁾ Uredba Sveta (Euratom) št. 3954/87.

3.7 EESO ugotavlja, da je kemična toksičnost urana v predlogu direktive upoštevana v točki 3 Priloge III, „Značilnosti izvedbe in metode analize“. Toksikološka analiza podtalnice, ki se zbira za pitno vodo, bi se morala opravljati na izpostavljenih območjih z visoko pojavnostjo urana v zemeljski skorji. V zvezi s tem bi bilo treba v Direktivo Sveta 98/83/ES o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi, vključiti ustrezno določbo in pri tem upoštevati začasno referenčno vrednost za uran, ki znaša 30 µg/l, kar je v skladu s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije v zvezi s kakovostjo pitne vode ⁽⁴⁾.

3.8 EESO ugotavlja, da so vrednosti parametrov za tritij, navedene v Prilogi I predloga direktive, stokrat nižje od tistih, ki jih je Svetovna zdravstvena organizacija določila v Smernicah

za kakovost pitne vode (Ženeva, 3. izdaja, 2008). Odločno prenizka vrednost parametrov za tritij trenutno sicer ne povzroča neupravičenih omejitev in je lahko uporaben kazalnik za druge težave, vendar pa jo je treba znova preučiti z vidika prihodnjih tehnologij.

3.9 EESO ugotavlja, da Komisija v opombi 2 Priloge II (Spremljanje radioaktivnih snovi) predloga direktive za določanje pogostnosti spremljanja vode, namenjene za prehrano ljudi, dobavljene iz vodovodnega omrežja, dovoljuje možnost, da država članica „namesto količine vode [...] uporabi število prebivalcev na območju oskrbe“, pri čemer ne upošteva primerov, ko se voda iz vodovodnega omrežja ustekleniči za prodajo.

V Bruslju, 27. oktobra 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ WHO *Guidelines for drinking-water quality*, četrta izdaja (2011), Poglavje 12 *Chemical Factsheets*.